

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 611/2024-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného VALACHOVIČ & PARTNERS, s.r.o., Mostová 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 23Cb/9/2009 (pôvodne sp. zn. 23Cb/36/05), postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 2Cob/200/2022 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 2Obdo/75/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 2Cob/200/2022 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 2Obdo/75/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **9 000 eur**, ktoré **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** mu vyplatiť v sume **5 000 eur** a Najvyšší súd Slovenskej republiky v sume **4 000 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky **sú povinné** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Uvedený zásah mal byť spôsobený postupom mestského súdu v konaní sp. zn. 23Cb/9/2009 (pôvodne sp. zn. 23Cb/36/05), postupom krajského súdu v konaní sp. zn. 2Cob/200/2022 a postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 2Obdo/75/2021. Tiež navrhuje prikázať krajskému súdu vo veci konať bez zbytočných priťahov, priznať finančné zadost'učinenie 15 000 eur od mestského súdu, 15 000 eur od krajského súdu a 10 000 eur od najvyššieho súdu. Zároveň žiada priznať aj náhradu trov konania 856,75 eur.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 611/2024-24 z 26. novembra 2024 ústavný súd podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Napadnuté konanie, predmetom ktorého je nárok žalobcu (sťažovateľa) na vrátenie vkladu tichého spoločníka v sume 42 421,83 eur, začalo 23. februára 2005 podaním žaloby na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“). Žalovaný je švagrom sťažovateľa. Okresný súd rozsudkom z 20. júla 2009 žalobu v celom rozsahu zamietol. Krajský súd, rozhodujúc o odvolaní sťažovateľa, rozsudkom č. k. 1Cob/275/2009-561 z 3. júna 2010 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel.

4. Na dovolanie žalovaného najvyšší súd rozsudkom č. k. 1Obdo/57/2010-658 z 3. mája 2011 zmenil rozsudok krajského súdu tak, že žalobu zamietol. Tento rozsudok dovolacieho súdu bol zrušený nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 541/2011-31 z 25. apríla 2012 a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd, opätovne rozhodujúc o dovolaní žalovaného uznesením sp. zn. 2Obdo/30/2012 z 20. marca 2014, zrušil rozsudok krajského súdu z 3. júna 2010 v znení jeho opravného uznesenia z 20. septembra 2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Krajský súd po vrátení veci rozsudkom č. k. 1Cob/109/2014-817 z 25. septembra 2014 opäť zmenil pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zaviazal žalovaného na zaplatenie žalovanej sumy. Na dovolanie žalovaného najvyšší súd uznesením sp. zn. 2Obdo/18/2015 z 29. novembra 2016 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Následne krajský súd rozsudkom č. k. 1Cob/12/2017-926 z 18. októbra 2018 potvrdil pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Na základe dovolania sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 2Obdo/75/2021 z 25. októbra 2022 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Od januára 2023 bola vec na krajskom súde, ktorý o podanom odvolaní rozhodol 14. januára 2025 tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 12. februára 2025.

8. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že žalovaný podal proti rozsudku krajského súdu zo 14. januára 2025 dovolanie doručené mestskému súdu 14. apríla 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Argumentácia sťažovateľa spočíva v tvrdení, že napadnuté konanie trvá od podania žaloby takmer 20 rokov, keďže všeobecné súdy konali dlhodobo a opakovane s priet'ahmi, ktoré v čase podania ústavnej sťažnosti pretrvávali. Najmä krajský súd v období od predloženia spisu 11. januára 2023 dlhodobo nevykonal žiaden procesný úkon vo veci. Pritom nejde o zložitú právnu vec, keďže podstatou sporu je otázka výkladu spornej zmluvy a posúdenie nárokov sťažovateľa z nej vyplývajúcich, pričom vo veci bolo viackrát rozhodnuté krajským aj najvyšším súdom, teda nemožno hovoriť o neznámej povahe sporu či o novej právnej otázke doteraz neriešenej všeobecnými súdmi. Preukázanými priet'ahmi v napadnutom konaní všeobecné súdy porušili základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Dôsledkom je právna neistota, v ktorej sa nachádza a ktorá mu spôsobuje materiálnu aj nemateriálnu ujmu. Od odporcov si uplatňuje nárok na náhradu primeraného finančného zadost'učinenia.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

10. Vo vyjadrení z 23. decembra 2024 mestský súd uvádza, že žalobca si nárok voči žalovanému odôvodnil zmluvou, ktorá obsahovala zmluvu o predaji časti podniku, zmluvu o tichom spoločenstve a záväzok oboch zmluvných strán o založení spoločnosti s.r.o. (kde budú spoločníkmi v podiele 1/1). Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 23Cb/9/2009 z 20. júla 2009 tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Bol vypočutý sťažovateľ, právni zástupcovia strán, svedkyne a zaoberal sa rozsiahlymi listinnými dôkazmi. Mestský súd dospel k záveru, že sporná zmluva je nerealizovateľná v podobe troch samostatných zmlúv. Sťažovateľ namieta, že konanie pred prvostupňovým súdom a krajským súdom tvorí jeden celok. Obdobie 4 rokov, počas ktorých konal prvostupňový súd, nepovažuje sťažovateľ za primerané, pre vypočutie jedného svedka – manželky žalovaného, na ktorej výpoveď sa napokon pre zaujatosť neprihliadalo. Ďalej namieta, že vypočutý bol len on, no žalovaného sa pre jeho neustále vyhýbanie sa výsluchu v konaní vypočúť nepodarilo. Napriek viacerým pojednávaniam nepovažuje dobu trvania konania za adekvátnu. Z prvostupňového rozsudku a faktu, že vec nie je v čase podania tohto vyjadrenia právoplatne skončená, vyplýva, že nejde o vec jednoduchého právneho posúdenia. V dôsledku značného časového odstavu od rozhodnutia prvostupňového súdu nie je možné zo súdneho manažmentu zistiť obdobie vykonania úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci samej.

11. Prihliadnuc na uvedené, náročnosť veci, obsiahlosť materiálu (485 strán v čase rozhodnutia prvoinštančného súdu), je mestský súd toho názoru, že nedošlo k priet'ahom v konaní. Zároveň mestský súd nemôže niesť zodpovednosť za postup súdu vyššej inštancie, napriek tomu, že tvoria jeden celok. V čase podania tohto vyjadrenia sa spis nachádzal na krajskom súde, a to od januára 2023. Predseda súdu nie je oprávnený skúmať a vyjadrovať sa k postupu nadriadeného súdu.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

12. Krajský súd vo vyjadrení zo 16. decembra 2024 uviedol, že vec bola doručená mestským súdom 10. januára 2023 po ukončení dovolacieho konania najvyššieho súdu proti rozsudku krajského súdu č. k. 1Cob/12/2017-926. Vec bola pridelená senátu „2Cob“, ktorý je súčasťou výrazne personálne poddimenzovaného obchodnoprávneho kolégia. Uvedený senát vybavuje jednotlivé veci podľa poradia a je objektívne nemožné, aby v nich nenastali prieťahy. Senát potreboval určitý čas na prípravu, pretože predchádzajúce rozhodnutia boli zrušené a právne a skutkové okolnosti sporu mu teda neboli známe. V čase, keď si senát vec študoval, požiadal ústavný súd o zapožičanie spisu. Ide o skutkovo a právne náročný spor, čo vyplýva už len zo samotnej skutočnosti, že predmetom odvolacieho konania je pôvodný rozsudok okresného súdu z roku 2009, ktorým súd žalobu zamietol a o ktorom bolo na základe odvolania už 3-krát rozhodnuté odvolacím súdom s rozdielnym právnym názorom. V danej veci nie je možné konštatovať žiadny subjektívne zavinený prieťah v rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu. Vo veci bol ihneď po vrátení spisu ústavným súdom nariadený termín pojednávania (na 14. január 2025). S poukazom na uvedené skutočnosti a právnu náročnosť veci krajský súd považuje dĺžku súdneho konania na odvolacej inštancii za výlučne objektívneho charakteru.

III.3. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

13. Vo vyjadrení z 18. decembra 2024 najvyšší súd uviedol, že vec sťažovateľa treba považovať za náročnú z hľadiska právneho posúdenia, čo vyplýva z priebehu samotného súdneho konania a počtu rozhodnutí vydaných vo veci samej. Najvyšší súd viedol štyri dovolacie konania, z ktorých tri iniciovala žalovaná strana. O všetkých podaných dovolaniach bolo podľa názoru najvyššieho súdu rozhodnuté v primeranej lehote bez toho, aby došlo v konaní k prieťahom spôsobeným najvyšším súdom. Iné okolnosti okrem otázok zaťaženia sudcov a organizácie práce neboli v súdnej veci najvyšším súdom zistené. Ústavná sťažnosť na zbytočné prieťahy v napadnutom konaní na najvyššom súde je neopodstatnená, keďže o všetkých dovolaniach v označených konaniach už bolo rozhodnuté. V čase vydania tohto vyjadrenia najvyšší súd neviduje žiadne konanie v súdnej veci. Medzi napadnutými konaniami a namietanými porušeniami práv sťažovateľa neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd uvádza, že nedoručoval vyjadrenia odporcov sťažovateľovi na účely jeho vyjadrenia, pretože sa od jeho repliky nedalo očakávať získanie akýchkoľvek pre rozhodnutie veci relevantných informácií. Ústavný súd po overení aktuálneho skutkového stavu vyhodnotí, či došlo zo strany odporcov k prieťahom v konaní a do akej miery.

15. Podstata námietok sťažovateľa spočíva v tvrdenom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

17. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

19. Ústavný súd sa pri hodnotení zložitosti veci stotožnil s názorom konajúcich súdov, že napadnuté konanie vykazovalo značný stupeň právnej zložitosti. Podstatou sporu bolo právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi stranami sporu, ktorého obsahom boli 3 zmluvy: zmluva o predaji časti podniku, zmluva o tichom spoločenstve a zmluva o budúcej zmluve. Z tejto zmluvy žalobca vyvodzoval svoj nárok na vrátenie vkladu tichého spoločníka. Predmetom napadnutého konania bolo teda posúdiť zmluvu uzatvorenú medzi stranami sporu z hľadiska toho, či išlo o zmluvu uzatvorenú podľa Obchodného zákonníka, či išlo o jednu nepomenovanú zmluvu ako celok alebo tri samostatné navzájom nezávislé zmluvy, či išlo o zmluvu, resp. zmluvy platné a či vznikol žalobcovi nárok na zaplatenie žalovanej sumy z titulu vrátenia vkladu alebo nárok z inominátnej zmluvy (§ 51 Občianskeho zákonníka) upravujúcej len budúce spoločné podnikanie strán konania. Rozhodujúcim bolo tiež skúmanie, či úmyslom strán bolo vloženie vkladu do podniku sťažovateľa (žalovaného) alebo výlučne založenie spoločného podniku (vložením podniku žalovaného do spoločnej obchodnej spoločnosti). V súvislosti so zmluvou sťažovateľ viedol proti žalovanému ďalšie 2 súvisiace konania o zaplatenie peňažnej pohľadávky. Všetky predchádzajúce rozsudky krajského súdu boli zrušené dovolacím súdom pre nedostatočné odôvodnenie bez toho, aby bol vyslovený právny názor na právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi stranami sporu. Preto neobstojí argumentácia, že vzhľadom na to, že vo veci bolo viackrát rozhodnuté odvolacím aj dovolacím súdom, nemožno hovoriť o novej právnej otázke doteraz neriešenej súdmi. Ústavný súd však zároveň uvádza, že ani faktickou či právnou zložitost'ou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú dĺžku napadnutého konania.

20. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, žiaden súd z uvedenej sústavy všeobecných súdov mu vo vyjadrení nevyčítal správanie zapríčiňujúce prietahy v konaní.

21. Ústavný súd napokon hodnotil postup súdov v napadnutom konaní a konštatuje, že doba konania takmer 20 rokov presahuje prípustnú dobu trvania konania o akejkoľvek zložitej právnej otázke (III. ÚS 62/06). Ústavný súd posudzoval vec ako celok a nemalo význam hodnotiť sporadické úkony súdu (IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010). V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prieťahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

22. Zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

23. Napadnuté konanie trvalo na súde prvej inštancie od podania návrhu vo februári 2005 do meritórneho rozhodnutia v júli 2009 viac ako štyri roky. Z dôvodu opätovného zriadenia Okresného súdu Pezinok a prechodu výkonu súdnictva na tento súd sa vec v období od januára 2008 nachádzala na tomto súde. Vzhľadom na žalobcom podanú námietku zaujatosti bola vec prikázaná opäť na rozhodnutie okresnému súdu, ktorému bol spis vrátený v decembri 2008. Okresný súd teda konal vo veci viac ako tri roky, čo vzhľadom na právnu zložitost' veci ústavný súd nepovažuje za dobu neprimeranú. Aj keď krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil, dôvodom zmeny rozsudku bolo len odlišné právne posúdenie veci, pričom krajský súd doplnil dokazovanie len o vyjadrenia strán v súvislosti so zrušujúcimi rozhodnutiami dovolacieho súdu a ukončenými súvisiacimi konaniami, ktoré inicioval sťažovateľ. Ústavný súd zároveň odkazuje na svoj skorší nález (III. ÚS 621/2024 z 29. apríla 2025), z ktorého vyplýva, že žalovaný prispel svojím správaním k doterajšej dĺžke napadnutého konania najmä svojimi opakovanými žiadosťami o odročenie nariadených pojednávaní. Z dôvodov na strane žalovaného boli odročené pojednávania nariadené na 6. november 2006, 5. marec 2007, 9. máj 2007 a 25. jún 2007. Postup mestského súdu v napadnutom konaní preto ústavný súd nepovažoval za taký, ktorým by došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, a ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhoveli (bod 4 výroku nálezu).

24. Vo vzťahu k postupu krajského súdu v odvolacích konaniach sp. zn. 1Cob/275/2009, sp. zn. 1Cob/109/2014 a sp. zn. 1Cob/12/2017 najvyšší súd vo všetkých troch prípadoch, keď zrušil rozsudky krajského súdu, vytkol nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia a nevysporiadanie sa s odvolacími námietkami sťažovateľa, príp. nesprávny procesný postup súdu spočívajúci v tom, že krajský súd nezohľadnil ním vykonané dokazovanie. Zrušujúce rozsudky najvyššieho súdu sú preto dôkazom neefektívnej činnosti krajského súdu a jeho výrazného podielu na celkovej dĺžke napadnutého konania, keďže od prvého predloženia veci v septembri 2009 krajský súd konal vo veci s prestávkami (kedy vec bola na okresnom súde a dovolacom súde, resp. ústavnom súde) prakticky až do januára 2025. Dobu, počas ktorej najvyšší súd rozhodoval o dôvodne podaných dovolaniach, je preto potrebné pričítať predovšetkým na vrub krajskému súdu. V súvislosti s napadnutým odvolacím konaním sp. zn. 2Cob/200/2022, ktoré trvalo od januára 2023 do januára 2025, teda 2 roky, ústavný súd konštatuje, že táto doba je vzhľadom na reštančnosť veci, ako aj skutočnosť, že krajský súd rozhodoval vo veci opakovane, neprimerane dlhá a jej dôsledkom je nepochybne porušenie práv sťažovateľa.

25. Ako neefektívnu činnosť ústavný súd hodnotí aj postup najvyššieho súdu v napadnutom dovolacom konaní sp. zn. 2Obdo/75/2021, kde bol spis prvýkrát predložený najvyššiemu súdu v septembri 2020, v júli 2021 bol spis vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia ako nesprávne predložený s tým, že dovolacie konanie malo byť zastavené z dôvodu oneskoreného zaplataenia súdneho poplatku za dovolanie. V auguste 2021 dovolateľ namietal, že na zastavenie dovolacieho konania nie sú splnené zákonné podmienky, a žiadal, aby okresný súd opätovne predložil spis najvyššiemu súdu. Okresný súd tak urobil v auguste 2021 a najvyšší súd rozhodol o dovolaní v októbri 2022 (teda po dvoch rokoch od prvého predloženia veci). Uvedený nesústredený postup najvyššieho súdu ústavný súd hodnotí ako porušujúci označené práva sťažovateľa.

26. Vo vzťahu k argumentácii konajúcich súdov, ktoré poukázali na ich personálnu poddimenzovanosť a celkovú zaťaženosť, je nutné uviesť, že tieto skutočnosti nemôžu byť dôvodom zmarenia ústavných práv sťažovateľa a nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné priesťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Ani obranu krajského súdu, ktorý poukázal na nutnosť rozhodovať veci, ktoré mu napadli skôr, nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už judikoval, že nesplnenie povinnosti súdu rozhodnúť bez zbytočných priesťahov nemôže stratiť charakter protiprávnosti dôsledným uplatňovaním pravidla o vybavovaní jednotlivých vecí podľa poradia ich nápadu (III. ÚS 572/2022). Fakt, že išlo o reštančnú vec, mali konajúce súdy pri svojom rozhodovaní zohľadniť.

27. V súlade s judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych priesťahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (III. ÚS 113/07). Ak teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (sťažovateľom nenamietaného), o to viac je dôvod na záver o porušení namietaných referenčných noriem zameraných na včasnosť poskytovania spravodlivosti. Sťažovateľ podal žalobu 23. februára 2025, rozsudok odvolacieho súdu zo 14. januára 2025 nadobudol právoplatnosť 12. februára 2025. Aktuálne dovolanie bolo podané mestskému súdu 14. apríla 2025.

28. Vychádzajúc z uvedených zistení, ústavný súd hodnotí postup krajského súdu a postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní za zdĺhavý, nesústredený a neefektívny, ktorý aj napriek už konštatovanej zložitosti veci nemožno považovať za zlučiteľný so základným právom sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie označených práv (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

29. Vzhľadom na to, že o odvolaní žalobcu bolo v čase rozhodovania ústavného súdu krajským súdom rozhodnuté a napadnuté konanie bolo právoplatne skončené (k 12. februáru 2025, pozn.),

ústavný súd osobitný príkaz adresovaný krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov neaplikoval (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadostučinenia 15 000 eur od mestského súdu, 15 000 eur od krajského súdu a 10 000 eur od najvyššieho súdu. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, postup dotknutých súdov, význam sporu pre sťažovateľa a fakt, že krajský súd v napadnutom konaní už rozhodol, bolo mu priznané finančné zadostučinenie 9 000 eur, ktoré je krajský súd povinný mu vyplatiť v sume 5 000 eur a najvyšší súd v sume 4 000 eur (čo predstavuje mieru ich podielu na spôsobených prietahoch) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu v zmysle § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti sa jeho návrhu nevyhovuje.

31. Celková dĺžka konania a postup dotknutých súdov spôsobil sťažovateľovi stav právnej neistoty a dlhotrvajúcu materiálnu aj nemateriálnu ujmu. Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadostučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03).

VI.

Trovy konania

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v žiadanom rozsahu v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti).

33. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných

a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 856,75 vrátane DPH.

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu